

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK II.

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

ČÍSLO 3.

Brig. generál Emil V. Linhart:

Zjednávání dotyku v lese.

Ve studii, uveřejněné ve V. R. roč. XIII. (1932), čís. 1—2, str. 5, jsme se zabývali problémem přibližování a zjednávání dotyku. Prostudovali jsme dva historické případy a vytyčili všeobecně platné zásady pro tyto dvě fáze boje. Dnes zůžeme poněkud tento problém a budeme se zabývat zjednáváním dotyku v terénu naprosto nepřehledném, v lese.

Celou studii rozdělíme na dvě části:

V první promluvíme všeobecně o boji pěchoty v lese, abychom tak získali vhodný rámec pro svou práci,

v druhé pak probereme historické případy ze světové války a vyvodíme z nich potřebné závěry.

I. Pěchota v lese.

1. Všeobecně.

Dříve než přikročíme k vlastnímu studiu činnosti pěchoty v lese, pokládám za vhodné zmíniti se stručně o lese a o jeho vlastnostech, neboť není les jako les.

Lesem nazýváme pozemek porostlý lesním stromovým v přiměřené hustotě, poskytující dříví pro rozličné hospodářské i průmyslové potřeby. Naše vojenská terminologie užívá jen názvu les. Rovněž naše vojenské mapy neoznačují blíže, o jaký les běží. Nové plány 1:25.000 rozlišují les listnatý, jehličnatý a křoviska. Kromě tohoto označení setkáváme se s neoficiálními názvy: hvozď, to je les velkých rozměrů, zejména v horách, dále pak háj, lesík menší rozlohy, zpravidla listnatý.

Hlavní rozdíl mezi lesy je vyznačen druhem stromů, které tvoří většinu porostu. Podle toho rozlišujeme lesy listnaté neboli zelené (duby, buky, břízy, olše atd.), kde listí raší na jaře a na podzim opadá. Přes zimu pak stromy, jsouce holé, činí les světlejším, takový nekryje pak vojska, zejména proti leteckému pozorování, tak jako v létě. Dále pak máme lesy černé neboli jehličnaté (smrky, jedle, borovice), mající stále zelené jehličí, které se poznenáhlu obměňuje po celý rok, takže jehličnatý les působí stejným dojmem ve všech ročních obdobích.

Listnaté stromy mají tu vlastnost, že vyhánějí od pařezu, když byl strom skácen, jehličnaté stromy této vlastnosti postrádají. Pod jehličnatými stromy se špatně daří jiným rostlinám, proto zpravidla mají černé lesy půdu prostou jiných rostlin. Lesy rostoucí na hřebetech mívají nejčastěji půdu písčitou a suchou, v údolích a na rovině vlhkou, těžkou, někdy i močálovitou.

Stromy nám mohou velmi často dáti cenné údaje o povaze půdy: duby, buky milují půdu suchou, olše, jívky, vrby a topoly rostou lépe ve vlhké půdě.

Na místech, kde přístup vzduchu není omezován, jako na krajích lesa, pasekách, podél cest a průseků, je vegetace vždy bujnější než uvnitř lesa. Proto je uvnitř lesa možnost pozorování vždy o něco lepší než na okrajích.

Převážná většina našich lesů, jakož i lesů sousedních států je dnes pečlivě vzdělávána. Proto nalézáme v jednom a též lese určité části lesa se stromy mladými, slabými, jiné s vyspělými stromy a naproti tomu zase zcela nízké, nově založené části nebo paseky.

Je-li listnatý les vykácen, začne ihned bujetí dorost od pařezů, který se později mění v mláží. V jehličnatých lesích neroste mláží od kořene, tyto stromy se pěstují ze semena a tvoří v prvních letech husté a neprostupné podrosty. Les pak dorůstá a mění se postupně v tyčkoviny (10—15 let), stromoviny (okolo 40 let) a kmenoviny k zmýcení dozrávající nebo dozralé a přezrálé (60—80—100 i více let). Tyto poslední jmenujeme také lesy vysoké na rozdíl od lesů nízkých neboli pařezin, které se mýti v období 25—30 let. Bývají to zpravidla lesy dubové.

Lesní hospodářství má za následek, že se stav lesů a tím i jejich tvárnost stále mění: mýtiny v nich mizejí a znovu se objevují na jiných místech; s nimi mizejí a budují se nové cesty, používané k jich udržování a exploataci.

Proto naše mapy dávají nám o lesích obraz jenom zcela všeobecný. Z toho důvodu pro operace ve velkých lesích je třeba spolehlivých vůdců; letecká fotografie nám ulehčí značně naši úlohu.

Konečně ve velkých lesních komplexech je ráz podnebí zvláštního druhu, neboť les přitahuje srážky a udržuje vlhkost; jsou tam časté mlhy, časté a velké deště.

Tento zcela stručný přehled o povaze a vlastnostech lesů dovoluje nám posouditi obtíže a zároveň ulehčení, které les může dávatí vojskům.

Lesy jsou více méně schůdné pro pěchotu. Vysoká kmenovina je vhodnější než nízká a hustá tyčkovina nebo mladá stromovina.

V močálovitém lese se dají zákopy těžko vykopati, udržování cest bude obtížné.

Listnaté lesy nás v zimě špatně skrývají, jehličnaté lesy nás skryjí v zimě jako v létě.

Hlavní význam lesů s hlediska vojenského je v tom, že lesy omezují výhled; proto je ztížena orientace a spolupráce s ostatními zbraněmi.

Dělostřelectvo je v lese slepé, jeho pozemní i letečtí pozorovatelé nevidí nic aneb jenom velmi málo; bude proto často nuceno střeliti podle mapy nebo podle leteckých snímků. Cílem dělové palby budou okraje lesa, křižovatky cest, průseky a mýtiny.

Lesy malé rozlohy jsou vhodným cílem pro dělostřelectvo, proto se jim pěchota raději vyhýbá.

Vysoké stromy překážejí dělové palbě, znemožňují palbu na některé cíle, bezpečnostní pásmo mezi dopadem střel a vlastní pěchotou musí býti zvětšeno. V lese se nedá použití pohyblivé palebné přehrady.

Granáty srážejí stromy a větve a déle trvající palba může zničiti i velmi pěkný les a vytvořiti skutečné překážky pro postup pěchoty a tanků.

Zrak leteckého pozorovatele těžko proniká klenbou lesa, zato v zimě v lesích listnatých je pozorování dosti snadné.

Obrysy lesů vždycky se ostře odrážejí od sousedního terénu, při nočních náletech jsou lesy často jediným vodítkem pro letce.

Lesy jsou také vhodným objektem pro shazování leteckých pum; zase jeden důvod, pro který se pěchota vyhýbá malým lesům.

Mýtiny, průseky, opevňovací práce špatně zastřené, dým vycházející z převozných kuchyní, to všechno na sebe přitahuje pozornost leteckého pozorovatele. Fotografie prozradí podrobnosti, které unikají oku letce.

Výbuchy granátů není často viděti, letec žádá pak palbu šrapnelů, aby mohl řídití zastřelování. Vytyčovací terče pěchotě nepomohou; ani bengálské ohně nejsou mnoho platné.

V létě bývají nad lesy vzdušné víry, které brání nízkým letům, rozsáhlé lesy znemožňují přistání letounů.

Jezdecko je nejčastěji odkázáno na cesty, může proto snadno upadnouti do léčky, nicméně může prokázati dobré služby, je-li zvyklé bojovat v lese.

Lehké tanky vyvracejí stromy 20 cm ztlouští, projedou mlázím starým 8—10 let, ale jejich výhled je omezen ještě více než ve volném terénu. Naproti tomu ve vysoké kmenovině mohou často manévrovati. Mohou jeti podél okrajů, mohou se pohybovati po cestách a průsecích, ale pak snadno upadnou do léčky a budou ohroženy protitankovými zbraněmi.

Listí stromů a křovisek snadno zachycuje a udržuje mlhovinu bojových plynů (yperit) a zvyšuje tak jejich účinek.

Poněvadž les tvoří větrům překážku, dají se snadno zamořiti určité části lesa a jiné ponechati volné. Pěchota musí se proto v lese obávat zejména plynů.

Vidíme, že ostatní zbraně dají pěchotě v lese malou pomoc, že les ani pěchotě není obzvláštním přítelem; abychom však byli spravedliví, dodejme, že les ukrývá pěchotu před zrakem nepřítele a že jí dává často i bezpečný skryt.

Pěchota, zákopníci, ženisté, ti všichni nalézají v lese dostatek materiálu k budování zákopů, krytů a překážek.

Dává-li však les pěchotě některé výhody, má i pro ni tytéž nevýhody jako pro ostatní zbraně: omez u j e m o ž n o s t p o z o r o v á n í.

Pro pěchotu jsou lesy překážkou s trojiho hlediska, neboť:

- a) zatěžují udržení stanoveného směru,
- b) ztěžují plné využití palebné mohutnosti zbraní,
- c) ztěžují udržování soudržnosti jednotky a tím znesnadňují i velení.

V boji v lese nejlepší pěchotou je ta, která dovede co nejúplněji využítovati skryt, který jí dává les, při tom co nejvíce sníží nevýhody, o nichž byla právě řeč, a snaží se je obrátiti v neprospěch nepřítele.

Bude to dále ta, která i za těchto obtížných okolností dovede vytěžiti co nejvíce z podpory ostatních zbraní.

Aby dosáhla úspěchu, musí si vždy počínati velmi obezřele a často použití lsti.

2. Obrana v lese.

Jako všude jinde, tak i při operacích v lese podržuje terén svůj význam:

je třeba bráti v počet velké terénní linie; hřbety, cesty a linie vedoucí údolím budou moci pěchotě velmi dobře zajistiti udržení směru;

dá se často použití obrácených svahů, neboť v lese nemůžeme hledati daleký výstřel. Obránce má lepší výhled proti svahu než po svahu dolů, kde větve spíše brání výhledu;

konečně na stromy ve zvýšených částech lesa můžeme umisťovati pozorovatelné.

Kde umisťujeme obrannou posici? Můžeme uvažovati o čáře odporu ležící buď před lesem nebo uvnitř lesa nebo konečně za ním.

Když je umístěna před lesem, je les jen úkrytem pro přesuny, zásobování, zálohy a dělostřelectvo.

Když je umístěna za lesem, nemáme daleký výhled ani výstřel. Protivník může využítkovati les k shromáždění svých sil k útoku. Zato les může neblaze působiti na soudržnost jeho jednotek a na spolupráci s ostatními zbraněmi.

Co se týká obrany lesa v užším smyslu slova, můžeme hlavní obrannou posici umístiti:

na předním okraji lesa,
uvnitř lesa,
na zadním okraji lesa.

Za dnešního stavu výzbroje jest obrana předního okraje lesa velmi obtížná, neboť útočník má k dispozici veškeré své zbraně, zejména dělostřelectvo, které svou palbou snadno může rozrušiti obranný systém nemající na okraji lesa žádné velké hloubky. Dělostřelectvo obránce je často v takové situaci, že nemůže účinně podporovati pěchotu.

Obrana na zadním okraji lesa má tytéž výhody a nevýhody, o nichž jsme se zmínili při posici ležící hned za lesem; proto nejčastěji klademe obrannou posici dovnitř lesa.

Samo sebou se rozumí, že vůči nepříteli, který má slabé dělostřelectvo, zachovávají některé okraje lesa svou plnou hodnotu a budou proto hájeny.

Rovněž přední stráž, obranné clony, zadní voje mající za úkol brzdit postup nepřítel a pak závčas zmizeti použijí s výhodou okrajů lesa.

Uvnitř lesa, jak hlavní posice, tak i ostatní za sebou ležící linie musí nám dávat co nejdokonalejší palebné přehradu.

Právě v lese, více než kde jinde, je potřeba, aby palba pěchoty byla co nejsouvislejší a nejhustší.

Pěchota má však v lese špatné podmínky pro palbu svých zbraní: Stromy překážejí palbě zbraní se zakřivenou drahou letu, výstřel všech zbraní pěchoty je krátký, bočná palba naráží na velké potíže. Členění zbraní do hloubky se nedá uskutečniti tak jak ve volném terénu. Budeme nuceni ve většině případů tvořiti jenom mělké obranné linie; takových linií vybudujeme pak větší počet za sebou.

Obrana v lese vyžaduje mnoho zbraní. V lese použijeme zejména lehkých kulometů a pušek. Abychom dosáhli dostatečné souvislosti a hustoty palby, musíme uvést v činnost větší množství těchto zbraní — z toho vyplývá potřeba velkých početních stavů.

Průseky, mýtiny, velké křižovatky dávající dlouhý výstřel budou nám vytyčovati obranné linie.

Tak tomu bude, jsme-li nuceni umístiti svou obranu rychle, bez ztráty času. Nevýhoda tohoto systému je v tom, že jej letec snadno roz-

pozná a dělostřelectvo může pak naň zahájiti palbu. Máme-li více času k dispozici, je lépe vésti tyto linie přímo lesem.

Ve vysoké kmenovině nenaráží tento způsob na žádné velké potíže; většina našich lesů má stromy vysázené v přímých řadách. V mladším lese je nutné upravit výstřel, ale jen zcela nízko při zemi, aniž porušíme koruny stromů, které nás dále kryjí před pozorováním. Někdy upravíme stezky a malé průseky pro nepřátelskou pěchotu a tanky a přivedeme je tak pod palbu kulometů a děl předem vhodně umístěných a dobře zastržených.

Přesné zastržení a příprava paleb všech zbraní je nezbytnou podmínkou úspěchu; přesná palba jednotlivce je velmi účinná. Často umístíme vybrané střelce v korunách stromů, aby dobře mířenou palbou působili nepříteli ztráty.

Označíme některé stromy před vlastní posicí nápadnými barvami, abychom usnadnili úlohu střelcům.

Nepřímé palby kulometů mohou snadno zasáhnouti nepřátelské zálohy, které důvěřující krytu lesa nevyužívají dokonale terénu.

To jsou hlavní prostředky, jimiž obránce může snížit nevýhody, které mu les klade v cestu při plnění jeho úlohy.

Zákopy budujeme dostatečně hluboké, nevynikající nad povrch a dobře je zastíráme větvemi, spadlým listím, jehličím anebo mechem. Je žádoucí, aby tyto zákopy byly souvislé, neboť tím udržujeme soudržnost vojsk a ulehčíme velení.

Morálka vojsk bojujících v lese visí na vlásku; bojovník nikam nevidící obává se nejvíce obklíčení.

Stačí jedna rána vypálená v boku nebo vzadu za některou jednotkou, aby vznikla panika. Přidáme-li k tomu nepříjemný zvuk, jaký působí střely narážející na větve a stromy, třesk ran vypálených z největší blízkosti, neb i praskot stromů porážených dělovou palbou, učiníme si snadno představu o tom, jaké zkoušky jsou podrobeny nervy pěšáka při boji v lese.

Viděli jsme, že je třeba mnoho vojsk k tomu, abychom dostali dostatečnou hustotu a souvislost palby, nesmíme nechat žádnou mezeru v naší obranné linii, dále je potřeba, aby všichni velitelé řádně ovládali své jednotky. Budeme nuceni často, zejména při prvním zřizování obranné linie, umístiti jednoho muže vedle druhého.

Obrana uvnitř lesa vyžaduje skutečně mnoho vojska. Průběhem doby, stojíme-li déle na jednom místě, můžeme sice nalézt a vytvořit pasivní pásma a tím ušetřit na zasazených silách, ale bude to vždy spojeno s velkými potížemi a s jistými nevýhodami.

Zajistili jsme si soudržnost obrany; jakým způsobem si bude počínati obránce, aby rozrušil soudržnost útočníka?

Útočník v lese snaží se držeti čela svých jednotek na úrovni, aby při srážce s nepřítelem mohl ihned rozvinouti palebnou linii dostatečně hustou a celkem vyřízenou, aby tak zabránil vzájemnému postřelování vlastních jednotek a nenechal nikde volný bok.

Nepravidelným vedením obranné linie — lom zákopu baštový, s výběžky atd. — můžeme rozrušiti tuto vyrovnanou sestavu protivníka, ale pak i obránci se může státi totéž, čeho se obával útočník: jednotlivé prvky obrany budou na sebe stříleti.

Sáhneme proto raději k překážkám; ostatně potřebujeme jich k tomu, abychom co nejdéle udrželi nepřítele pod palbou svého krátkého výstřelu.

Záseky se dají v lese snadno dělati, mají však dvojí nevýhodu: překážejí velmi často výhledu a dají se snadno zjistiti letectvem. Je proto účelnější dělati záseky před mýtinami a pasekami, v lese samém pak použití drátěných překážek, a to buď z ostnatého drátu nebo z drátěných sítí, jakých se užívá k ohrazování obor.

Ty přibijeme jednoduše háčky na stromy; dají se těžko dělostřelectvem zničit. Překážky vhodně umístěné zpozoruje útočník teprve v poslední chvíli; nevedeme je přímočaře, nýbrž ve formě písmene V, aby se jich nepřítel nedotkl současně po celé délce.

Na přirozených neb umělých světlinách, cestách, průsecích, tvoří pak skutečné pasti, v nichž nepřítel uvázne, anebo je nucen odchýliti se od původního směru a vstoupiti do lesa.

Poněvadž cesty a přirozené terénní linie jsou samozřejmými směrnými objekty pro útočníka, umísťujeme kulomety v obraně tak, aby mohly na tyto čáry co nejlépe stříleti. Takovým způsobem může tedy obránce čeliti pochodu nepřítele v určitém směru a zvýšiti ještě obtíže, které mu sám les staví v cestu.

Hlavní posice odporu musí ležeti dostatečně hluboko v lese, aby ji útočník zjistil teprve tenkrát, když prošel značný kus lesa, což mu znemožňuje použití dělostřelectva. Často útočník bude nucen stáhnouti pěchotu zpět, aby jeho dělostřelectvo mohlo stříleti.

Obranná posice nemá hloubky. Jakmile bude proražena na jednom místě, hrozí nebezpečí, že padne celá do rukou nepřítele bočním využitím a rozšířením průlomu.

Proto je nutné budovati příčky tvořené zákopy upravenými pro střelbu a chráněné drátěnými překážkami. Směr těchto příček musí býti volen pečlivě, aby palba z nich vycházející neohrozila některou linii obranné posice.

Opěrné body (tvrze) budujeme na zadním okraji lesa anebo i uvnitř lesa v místech, kde je dobrý výstřel.

Celkem je obranná posice v lese normální způsob obrany přizpůsobený zvláštnímu případu obrany (viz náčrt 1).

Při řešení obrany je nutno uvažovati o dvou druzích lesa: o malých lesních parcelách a o lesích velkého rozměru.

Prvním se vyhýbáme, pokud je to jen možné a jsou příliš malé. Jakmile však les má větší rozlohu, může ho býti výhodně využito k obraně, aby skryl osádku a orgány bočné palby; pak mají lesy v obranné posici touž úlohu jako osady a organisujeme je odborným způsobem.

Všeobecně pak můžeme říci:

1. Je výhodné, když část hlavní posice probíhající uvnitř lesa bude poněkud předsunuta vzhledem k všeobecné trase posice, jednak proto, abychom klamali nepřítele o skutečném umístění této posice, jednak proto, abychom mohli nepřítele překvapiti bočními palbami.

2. Opěrná stanoviště, umístěná na zadním okraji lesa, jsou vybudována tak, aby bočné postřelovala odkrytý sousední terén, kudy by nepřítel mohl pronikati a obchvacovati les.

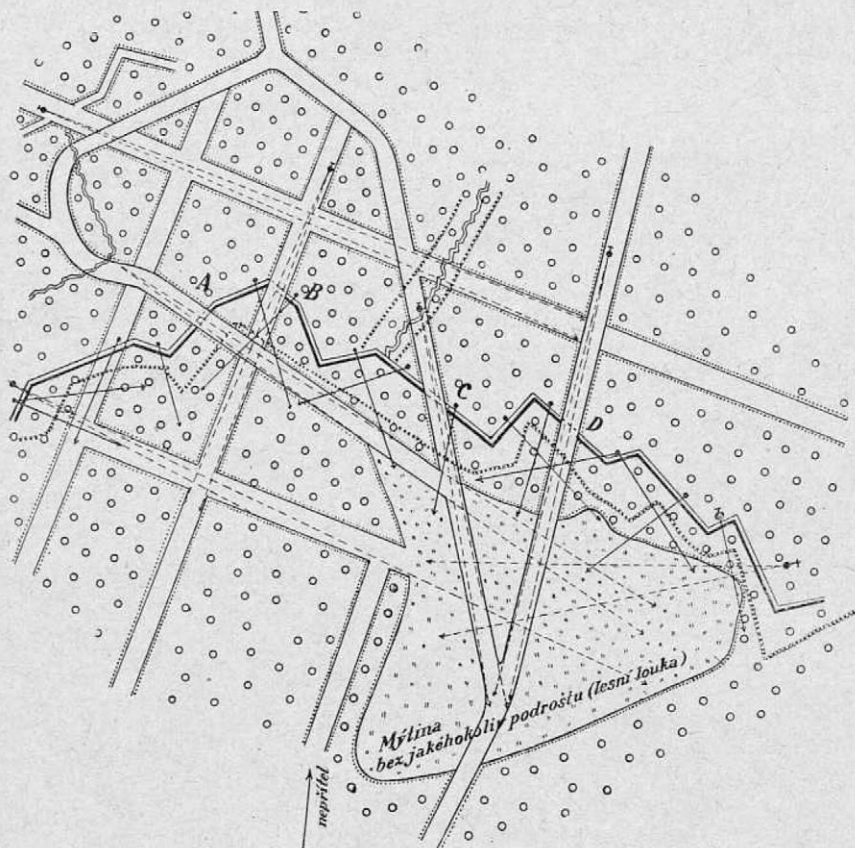
Jsou-li přední stráže umístěny na okraji lesa nebo na průseku, mýtině, mohou vytvořiti souvislou palebnou clonu a může jim býti svěřena

úloha klásti více méně delší odpor. Jsou-li umístěny uvnitř lesa, obsadí hlavní stráže křižovatky a směry důležité pro přibližování nepřítele; vystaví dopředu četné slabší stráže a vysílají četné hlídky.

Může-li obránce tyto hlavní stráže obkličiti drátěnými překážkami, řádně je zásobiti, může jim svěřiti také úlohu odporu; ale ve většině

Náčrt 1.

Umístění samočinných zbraní na obranné posici v lese.

Legenda: V místech A-B-C-D jest zákop kryt, aby těžké kulomety mohly ostřelovati cesty nebo průseky.

případů jejich schopnost odporu je omezená a proto budou míti jenom úlohu zajišťovací a pozorovací.

Abychom zmenšili nevýhodu špatných pozorovacích podmínek, předsuneme tuto strážní linii dále než v přehledném terénu. Skryt lesa nám dovoluje vysílati hlídky a průzkumy, které mohou jíti hodně daleko, hledati nepřítele a klásti mu léčky.

3. Útočné akce pěchoty v lese.

Při pochodech v lese nenaráží pěchota celkem na jiné obtíže než na ty, které souvisí s udržováním směru.

Během přibližování a zjednávání dotyku vyhledává pěšák les, aby jím skrytě proklouzl, aby nepozorován dostal se co nejbližší k nepříteli, aby ukryl své tábořiště.

Největším jeho nepřítelem v této fázi je letec; proto nutno vyhnouti se všemu, co by mohlo vzbuditi pozornost leteckého pozorovatele: žádné ohně v noci, žádný dým ve dne, nenechat skupiny vojáků, ba ani jednotlivce vycházeti z lesa ven za denního světla, nevyšlapat pěšinky vedoucí do lesa, nekácet stromy a neosekávat větve v lese tam, kde jsme umístěni.

V lese musíme vždy používatí busoly, ale i s ní se často uchýlíme od určeného směru. Cesty jsou bezpečnými vodítky, pochodujeme po nich tak dlouho, jak jen možno. Později, když jsme nuceni je opustiti, pochodujeme po obou stranách cest.

Nejjistějšími vodítky jsou ovšem hřebety a údolí, neboť ty se nemění a zůstávají stále stejnými, i když les mění svou tvářnost během jednotlivých období mýcení a vzrůstu.

Často budeme nuceni zjednatí si vůdce: lesní personál, venkovany, znalíci daný les, v pohraničí pak finanční stráž. Pro jednotky zadních sledů vytyčujeme cestu směrníky, stojícími na křížovatkách a rozcestích. Mezi jednotlivými sledy udržujeme spojení řetězem spojek odzadu dopředu.

Jakmile pěchota vstoupí do pásma, na které by mohlo střeleči dělostřelectvo, vyhýbá se cestám, křížovatkám, nezastavuje se na mýtinách anebo na příčných cestách, průsecích atd. Pečuje o to, aby se vyhnula zamořeným pásmům, důstojníci a zejména poddůstojníci plynové služby pochodují s předvoji.

Když dorazí do prostoru, v kterém je střetnutí s nepřátelskou pěchotou neb jezdeckem pravděpodobné, zaujme takovou sestavu, která jí dovoluje:

- a) pochodovati bez velkých obtíží,
- b) udržovati stanovený směr,
- c) rozvinouti se co nejrychleji k boji.

Není třeba pochodovat v tvaru zcela rozvinutém; to by zbytečně zvýšilo únavu vojsk a uvedlo jednotky v nepořádek. Budou tedy pochodové tvary odvozeny buďto ze zástupu, dvojstupu nebo z trojstupu.

Čelní roty budou míti své čtyry prvního sledu s družstvy na úrovni, družstva pak budou v zástupu nebo v dvojstupu.

Interval mezi dvěma sousedními proudy bude takový, aby se družstva mohla ihned rozvinouti a utvořiti co nejrychleji souvislý palebný sled tak hustý, jak jen možno. Je potřeba, aby se veškeré lehké kulometry a pušky dostaly co nejdříve do palebného sledu. Roty druhého sledu mají čtyry v dvojstupech anebo v trojstupech tak, aby velitelé měli své jednotky co nejdále v ruce.

Je třeba využítovati všechny zastávky, všechny příčné cesty a průseky, aby byl zjedнан pořádek a upraveno vyrovnání čelních jednotek.

Čeho nejvíce se musí útočník obávat, je v nepořádek uvedená sestava. Mezi jednotlivými proudy musí býti udrženo spojení zrakem;

hrábě, jimiž prohrabáváme les, mají tedy kolíky blízko sebe. Z toho vidíme, že i v útoku vyžaduje les velkých početních stavů. Osamocená jednotka musí zaujmouti takovou sestavu, aby mohla bez prodlení zahájit palbu kterýmkoli směrem.

V rovném terénu bude to tvar čtvercový, na hřbetě obdélníkový. Všechny tyto tvary musí vysílati před sebe hlídky vedené důstojníky. Vedení těchto hlídek je obtížné, neboť jdou daleko dopředu, aby завčas zjistily záseky, dráty, zákopy, zkrátka vyhledaly veškeré léčky, které nepřítel nastražil.

V hustém podrostu a tyčkovině musí zákopníci prorážeti cesty. Každá paseka, mýtina může skrývati nebezpečí, je proto třeba, aby se každá jednotka, jakmile na ně narazí, zastavila, umístila palebnou základnu, zatím co jednotky pohybující se lesem pokračují dále, obchvacujíce tak mýtinu. Jakmile ji přejdou, zastaví se, vyčkají jednotku zadržanou před mýtinou, aby vyřízení bylo znovu upraveno.

Odkryté části v akčním pásmu některého praporu nebo roty jsou vodítkem veliteli pluku při přidělování doprovodných zbraní, veliteli praporu pro přidělování těžkých kulometů.

Nemá-li velitel praporu přesných zpráv, dává hned od počátku kulomety čelním rotám, podrží si však určitou zálohu. Tato záloha, jako ostatně všechny zálohy vůbec, musí býti držena pohromadě, aby ji velitel zcela ovládal.

Největším nepřítelem vojsk připravujících se v lese k útoku je panika.

Palba zahájená nejčastěji na zcela malou vzdálenost překvapením, doprovázená praskavým zvukem pocházejícím od balistické vlny — třesknutí — působí dojemem, že nepřítel strlí výbušnými střelami, rány přicházející z korun stromů, několik vzdálených výkřiků hurá... atd. často stačí k tomu, aby pěchota, nezvyklá bojovati v lesích, ztratila hlavu a dala se na útek.

Je-li možné, nechají velitelé mužstvo lehnouti na zem, neboť každý jednotlivec se pak cítí bezpečněji a zamezí se tak vzniku paniky.

*

Přikročíme nyní k útoku.

I zde musíme rozlišovati lesy malých rozměrů a lesy veliké. K dobývání malých lesíků obětujeme co nejmenší množství sil, nesnažíme se čelním útokem zlomit odpor uvnitř lesa, nýbrž jej jenom poutáme, zatím co druhé jednotky, které mohou plně využití svých palebných prostředků a podpory dělostřelectva, pokračují v postupu ve volném terénu a obchvátí lesík.

Jednotky pak určené k dobytí lesa les jen vyčistí. Je třeba však znovu zdůrazniti, že je nezbytně nutné, aby se útočník zmocnil okrajů lesů v téže chvíli, kdy jednotky útočící ve volném terénu dojdou na výši lesního okraje.

To nepůsobí žádné zvláštní potíže, neboť podpora dělostřelectva i tanků je proti lesnímu okraji velmi účinná. Jenom dobytí okraje lesa upoutáme obránce umístěného uvnitř lesa, neboť pak bude moci těžko prováděti bočné palby do volného terénu mimo les a bude mít potíže s umístěním svých záloh k protiútokům do boku jednotek postupujících mimo les.

Jakmile jsme se zmocnili lesního okraje, přeneseme zcela útočné úsilí do sousedního odkrytého terénu; pěchota, která vnikla do lesa, snaží se postupovati svými vlastními prostředky. Dělová palba a tanky použité k neutralisaci okrajů lesa pomáhají postupu pěchoty podél těchto okrajů. Nastane však případ, že les určitých rozměrů nemůže býti ani rozdrčen dělostřelectvem, ani obchvácen pěchotou. Někdy jsou lesy tak blízko sebe, že je mezi nimi jen úzký průchod. Pak je nutné rozhodnouti se k útoku a k dobytí lesa. Pěchota, jsouc dobře podporována dělostřelectvem a tanky, zmocní se okraje lesa a postupuje dále lesem až teprve tehdy, když se uspořádá.

Je pak v téže situaci jako pěchota konající přibližování ve velkém lese.

Dělostřelectvo ovšem nemůže doprovázeti pěchotu svými granáty krok za krokem; premisťuje proto svou palbu velkými přískoky, které dělí les na úseky.

Tyto palby budou přenášeny dopředu na žádost pěchoty, která, jsouc jimi chráněna před zásahem záloh, útočí přímo před sebe. Někdy jí mohou tanky poskytnouti dobrou pomoc. Srážka s nepřítelem nastane vždy na malou vzdálenost; pěchota se rychle rozvine, zahájí palbu lehkými kulomety střilejícími za pochodu a vrhne se bez meškání na nepřítele... nemá-li před sebou dráty neb jiné překážky.

Je najež, že dělostřelectvo umístí své palby na ta místa, kde se dá předpokládati nepřátelská posice; tedy na mýtiny, průseky, cesty atd. Je-li však obranná linie umístěna tak, jak jsme o ní mluvili v odstavci věnovanému obraně, narazí pěchota na obránce, který nebyl palbou rozrušen. Má-li před sebou umístěny vhodné překážky, nezbude nic jiného, než aby se útočník zastavil.

Bude hledati nějakou díru, aby jí proklouzl a obklíčil obránce; je-li však posice souvislá, ustoupí zpět, aby dal dělostřelectvu možnost zničit překážky. Oznamí jejich přesné umístění náčrtem, který pořídí v dosažené situaci.

Spojení dělostřelectva s pěchotou je velmi obtížné. Vyznačovací terče je třeba umisťovati na stromech, aby tak byla vytyčena dosažená linie. Je nutné budovati telefonní linky, umístiti řetěz běžců, a to všechno je zdoluhavý postup. Někdy nám doprovodné dělostřelectvo otevře průchody v překážkách. Je-li však nepřátelská posice souvislá a dobře opevněná, sotva jí dobudeme dříve, dokud dělostřelectvo úplně nerozstřílí les.

Na druhé straně však obránce nebude moci prováděti protiútoky, neboť to nedovolí překážky, které si sám vybudoval, a překážky, které nahromadila jeho dělová palba.

Je pravděpodobné, že v daném okamžiku nastává určitá stabilisace. Tak tomu bylo za světové války v Alsasku a v Argonnách.

Ať už se však útok zdaří nebo ztroskotá, vždycky útočník bude uveden v nepořádek. Je-li útočník odražen, ustoupí více méně rychle; měl-li úspěch, snaží se pronásledovati nepřítele, který hledá spásu v útěku do hloubi lesa.

Bude někdy nutno dáti jednotkám signály trubkou: rozkaz shromáždit se na mýtinách, průsecích atd.

Mezitím jiné jednotky pokračují v postupu nebo se snaží zabránit vlastnímu ústupu. Zálohy mají zde hlavní slovo. Vidíme nutnost členění do hloubky.

Pronásledování musí býti řízeno a prováděno metodicky, opatrně, těmi jednotkami, které jsou v naprostém pořádku, neboť se musí stále obávat nějaké léčky nebo mohou narazit na novou posici nepřítele. Manévr směřující k dobytí lesa po částech bude tedy zdoluhavý, čištění, které zpravidla následuje po dobytí lesa, nemůže nám nijak toto dlouho trvající dobývání zkrátiti.

Rozhodnutí o výsledku boje v lese zpravidla padne na okrajích lesa; záleží ovšem mnoho na tom, kde až ty okraje jsou.

Co se týká dělostřelectva, řídíme se zásadou, že většinu dělostřelectva nezasazujeme dříve, dokud pěchota nedosáhne druhého okraje lesa; musíme předvídati případ, kdy v lese příliš rozsáhlém dělostřelectvo nebude moci podporovati pěchotu svou palbou. Pak nám může vypomoci doprovodné dělostřelectvo.

Jindy se stane, že většina dělostřelectva vnikne do lesa dříve, než pěchota z něho vyjde ven. Pak vyhledá mýtiny, paseky, odkud by mohla stříleti.

Vidíme, že ony tři nevýhody, o nichž byla výše řeč, jsou platné ještě ve větší míře pro útočníka než pro obránce. Jenom zkušená, ohebná a dobře střelící pěchota může mít naději na úspěch v lese, který zejména se hodí pro drobnou válku. Malá, pružná, pohyblivá jednotka může dělati v rozsáhlých lesích znamenité služby tím, že napadne pochoduující proudy vojsk, trény atd.

V roce 1914 četné francouzské i německé oddíly vedly takovou partyzánskou válku ve Vogézách.

Obdobně tomu bylo na srbské a na ruské frontě, zejména v Pinských pralesích. Mnoho bojů ruských legií na Urále a Sibiři bylo vybojováno v neproniknutelné tajze. Celá taktika boje záležela v tom, že jedna skupina útočila čelně buďto podél železnice nebo silnice, tedy v terénu, kde mohla použití svých paleb, jedna nebo dvě skupiny postupovaly pak do boku aneb týlu nepřítele snažíce se mu odříznouti jedinou ústupovou linii.

Celkem můžeme říci, že v útočném boji v lese bude palebné přehradu použito jenom v míře zcela omezené. Lze stříleti ochrannou palbu ve formě systematické neutralisace řízené na význačné body: rozcestí, křižovatky, mýtiny atd. Při tom musí býti ovšem pamatováno na široké bezpečnostní pásmo.

Palebný sled pěchoty musí si sám obstarati potřebné palby svými vlastními a přidělenými doprovodnými zbraněmi. Každá jednotka, zasazená v lese, dostane svůj přesně vytčený cíl; je vázána na sousedy jen hodinou vyrazení a požadavkem zjednatí s nimi styk na určitých příčkách.

Celkový manévr v lese se nám jeví pak ve formě řady místních útoků, majících za cíl hlavně křižovatky. Pánem lesa je ten, kdo drží v ruce veškeré křižovatky.

Jakmile narazíme znenadání na nepřítele, který je sám také v pohybu, je nejlepší přejíti ihned k úderu. Je-li odpor kryt účinnou palbou, snažíme se ho dobýtí obklíčením.

Zálohy držíme tak daleko vzadu, aby nebyly pod přímým dojmem boje. Přemísťují se přískoky, jsouce připraveny utvořití záchytnou linii.

Je-li pásmo lesa těžce prostupné a hluboké, přejdou zálohy po každé útočné fázi dopředu, mezitím co dříve zasazená vojska se reorganizují a čistí dobytý terén.

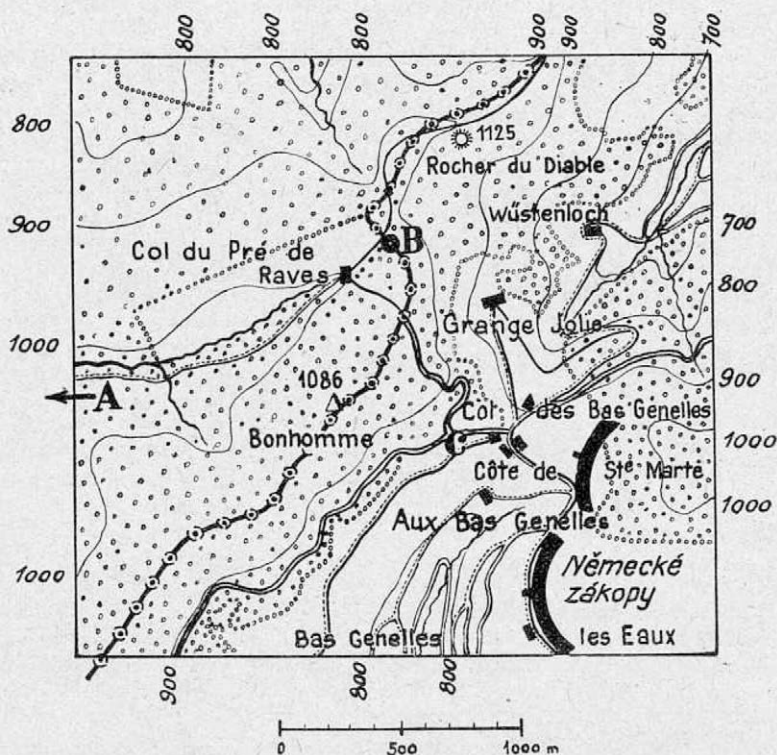
Z lesa vyrazíme vždy pod ochranou mohutné palebné základny.

Prostudovali jsme způsoby, jakými pěchota bojuje a žije v lese, abychom tím získali všeobecný rámec pro hlavní část naší studie, t. j. zjednotání dotyku v lese.

II. Zjednotání dotyku v lese.

Dne 9. srpna 1914 ve 4 hodiny ráno opustil jeden prapor alpských myslivců Corcieux, aby se přesunul přes Fraize do sedla Bonhomme, kde měl vystřídati pěší pluk x, který tam byl v krytu hranic.

Náčrt 2.

Ve Fraize dostala jedna půlrota v 7 hodin úkol obsadit sedlo Bas-Genelles (asi 4500 m severně od sedla Bonhomme — viz náčrt 2). Nikdo nemohl podat zprávu o tom, jaká je situace u sedla Bas-Genelles. Nikdo nevěděl, kde přesně jsou vlastní vojska, kde jsou Němci.

Poručík, velitel půlroty složené ze čtyř poločet celkem o 120 puškách, nevěděl tedy celkem nic. Dostihl bodu vyznačeného na náčrtu písmenem A, kde cesta vedoucí od Fraize do sedla Bas-Genelles vniká do lesa. Tam se setkal s jednou četou x. pěšího pluku, která zde byla teprve zcela krátkou dobu. Ani tato četa neměla žádných zpráv o tom, co se děje ve směru na sedlo Bas-Genelles. Nezdjednala doposud žádného dotyku s Němci, ba

nevěděla ani určitě, zda mezi místem, kde nyní četa stojí, a mezi říšskými hranicemi jsou nějaká francouzská vojska nebo ne. Velitel naší půlroty nedověděl se tedy zase nic nového.

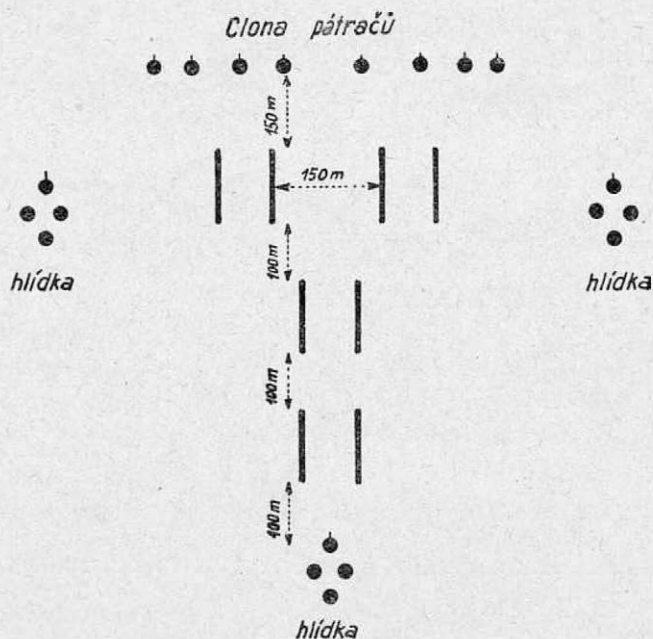
Za tohoto stavu nejistoty rozhodl se velitel opustiti cestu, o níž mohl předpokládati, že bude pečlivě strážena a třeba i postřelována nepřítelem. Zdálo se mu proto výhodnějším postupovati jižně od cesty napříč lesem a dosáhnouti tak skrytě sedla Bas-Genelles.

Cesta mu bude jen vodítkem, bude ji sledovati svým levým křídlem.

Velký jedlový les, rozkládající se mezi bodem A a říšskými hranicemi, nekladl postupu pěchoty žádných překážek.

Náčrt 3.

Sestava pěchoty při průchodu lesem.

Ve vysoké kmenovině byl dobrý výhled až na vzdálenost 150 m. Les měl tentýž vzhled jako horské lesy obklopující mírovou posádku mysliveckého praporu, v nichž myslivci konali často cvičení podobná manévru, který měli provést dnes. Byli tedy v svém živlu. Snadno zaujali přibližovací tvary známé všem (viz náčrt 3). Vpředu postupovala clona pátračů s rozstupem 15 až 20 kroků, která měla za úkol prohrábnouti pochodové pásmo. Tato clona postupovala přískoky, jejichž délka závisela na hustotě lesa. Za touto clonou na dohled, tedy zde na vzdálenost asi 150 m, postupovaly dvě poločety s roji na úrovni vedle sebe, roje v zástupu. Rozstup mezi roji 50—60 m, mezi poločetami asi 150 m. (Při dnešní organizaci roty a čety šly by vpředu dvě čety vedle sebe s družstvy na

úrovni nebo v trojúhelníkovitém tvaru.) Dále pak vzadu následovaly další dvě poločety v dvojstupech.

Celá sestava byla kryta třemi hlídkami, po jedné v každém boku a vzadu.

V této sestavě došla myslivecká půlrota bez zvláštních příhod až téměř k říšským hranicím. Asi 200 m před dosažením hraniční čáry byl velitel půlroty upozorněn jedním patračem na to, že sedlo je obsazeno Němci, neboť u hraničních sloupů v bodě B byli spatřeni dva nebo tři němečtí vojáci.

Poručík zanechal na místě clonu patračů opřenou o jednu poločetu a odbočil s jinou poločetou na jih. Ta proklouzla zcela tiše houštím, až dostihla svahů asi 150 m jižně od sedla. Se vztyčenými bodáky pak se vrhla na nic netušícího nepřítele.

Německá stráž v síle 10 mužů bez pomýšlení na odpor, aniž vystřelila jedinou ránu, dala se na útěk. Důstojník, velitel německé stráže, ztratil tašku a v ní se našla mapa, na níž byla zakreslena celá krycí sestava vojsk v úseku sedla Bonhomme až po sedlo Sainte Marie.

Jeden Němec byl zastřelen ranou z pušky.

Po dosažení pohraničního hřebetu zjistil poručík:

Asi 10 Němců vyšlo z domů ležících okolo bodu C.

Jakmile zpozorovali Francouze, zahájili po nich palbu. Jiní němečtí vojáci běželi obsadit zákopy ležící východně od bodu C.

Po velmi živé oboustranné přestřelce nastal klid. Němci obsadivší domky u C se stáhli zpět do zákopů dříve již jmenovaných.

Velitel pěchoty splnil svůj úkol tím, že dosáhl určeného cíle a zjednal dotyk s nepřítelem, který byl patrně silnější než jeho jednotka. Proto nepovažoval za nutné překročit sedlo. Zařídil se tedy k obraně na místě a kryl se hlídkami v obou bocích. Tak uběhl den bez zvláštních příhod kromě několika srážek mezi hlídkami obou stran, neboť Němci se všemožně snažili zjistit sílu francouzských vojsk, která jim dopoledne připravila tak pernou chvíli.

Poznamenejme hned, že při této malé bojové epizodě půlrota myslivců aplikovala doslova předpisy dnešního Cvičebního řádu. Náš P-I-1 v článku 781 praví: „Ve vysokých lesích, kde postup je snadný, rozčlení se roty v malé bočné tvary na úrovni; zajišťují se hlídkami, za nimi jde malá záloha. Rozstup mezi jednotlivými skupinami má být takový, aby připouštěl spojení zrakem a rozvinutí... Celkem můžeme říci, že boj v lese naráží na podobné překážky jako v noci...“

Všechna ustanovení našeho Cvičebního řádu pro pěchotu, týkající se operací v lese, jsou jistě zcela správná a nepotřebují bližšího vysvětlení. Ustanovení článku 782: „Při utkání s nepřítelem působí čelní jednotky rychlým nárazem“ je potřebí podrobiti kritickému rozboru.

Toto ustanovení může mít plnou platnost jen při střetnutí dvou hlídek anebo ještě v tom případě, když nějaká jednotka vstoupivší do lesa narazí na nepřítele, který je sám také v pohybu; tedy zase při střetnutí.

Narazíme-li však na nepřítele, který je dobře umístěn v lese, vydáváme se ve vážné nebezpečí při provádění rychlého úderu. Vraťme se k našemu případu a představme si, jak by se asi bylo vedlo chrabrému veliteli půlroty, kdyby byl narazil na německou stráž, která předem učinila všechna opatření a obklíčila se dráty. Není potřebí vybudovati kolem sebe neproniknutelnou hradbu skládající se z několika řad drátěných překážek, stačí, když natáhneme prostě drát mezi stromy v takové výši, aby

útočník přes něj klopýtl, když se blíží k našemu obrannému postavení. Je více než jisto, že by v podobném případě francouzská četa sotva byla dosáhla tak pěkného úspěchu, jak bylo výše vyličeño.

Připomeňme si dále ještě to, co jsme řekli v první části této studie v odstavci obrana. Obránce nevybudoje svou obrannou linii na okraji lesa, kde by mohl býti snadno zjištěn a účinně postřelován dělostřelectvem; přeneš je raději dovnitř lesa. Unikne tím leteckému pozorování a nepřátelské dělostřelectvo bude jej moci těžko zničiti. Za takových okolností obránce, jestliže se mohl ohraditi nějakými překážkami, zcela jednoduchými záseky nebo, ještě lépe, drátem, který v lese zpozorujeme teprve tenkrát, až přímo na něj narazíme, můžeme s klidem očekávat rychlý náraz doporučený Cvičebním řádem. Čím více živosti a odvahy vloží útočník do svého nárazu, čím větší množství lidí použije k tomuto bezmyšlenkovitému běhu vpřed, tím větší bude jeho zklamání, tím četnější jeho ztráty.

(Dokončení přístě.)

Štábní kapitán Jan Valníček:

Bezpečnost vlastních vojsk při přestřelování jich z těžkých kulometů.

Otázka přestřelování vlastních vojsk z těžkých kulometů se těší v poslední době zasloužené pozornosti všech příslušníků armády, kteří mají co činiti s jejím řešením. V této skromné práci ji chci podrobiti úvaze jednak se stanoviska vnější balistiky, jednak co se týká bezpečnosti vlastních vojsk, dále chci srozumitelně naznačiti, jak lze odvoditi příslušné hodnoty bezpečnostních hledí a zorných bezpečnostních úhlů a konečně chci upozorniti na některé okolnosti při přestřelování, o nichž nebylo dosud nikde psáno. Z pochopitelných důvodů podám řešení obecné, které si každý může přizpůsobiti příslušnému kulometu dosazením konkrétních hodnot do odvozených vzorců.

Obr. 1.

Při přestřelování vlastních vojsk z těžkého kulometu (dále budu psáti jen „přestřelování“) jde v principu o to, určití nejnížší možnou dráhu střely, jdoucí nad vlastními vojsky v takové výšce, která by poskytovala jakousi jistotu, že vlastní jednotky nebudou zasaženy. Nakresleme si obecnou dispoziční takového případu (obr. 1). Kulomet K střílí na cíl C a při tom přestřeluje vlastní vojska, jsoucí ve vzdálenosti x . Střely kulometu K musí zajisté prolétati nad vlastními vojsky v určité výšce v a musí tedy opisovati dráhy $\overline{K-C}$. Správně bychom měli uvažovati o dráze $\overline{K-C'}$ vzhledem k možným čtyřem pravděpodobným výškovým úchylkám, o něž by se mohla výška v zmenšiti vlivem výškového rozptylu, ale pro zjednodušení budeme pojmem střední bezpečnosti dráhy rozuměti vždy dráhu $\overline{K-C}$ a o ony 4 úv zvětšíme výšku v . Této výšce jistoty v věnujme více pozornosti a podívejme se na příčiny, které mohou míti vliv na určení její velikosti. Budou to: